

M

K e r t o m u s koekaivauksesta Tenholan pitä-
jän Fastarbyn kartanon riinen viereisellä rau-
takauden löytöpaikalla elokuussa 1940. Liitteet:
2 karttaa ja 4 valokuvaa (levyt 12876/9). Löy-
dökset KM 11214 ja 11215.

Elokuussa 1940 toi tohtori Nordman museoon työmies Artur Katajakorven Tenholan pitäjän Fastarbyn tilan maalta löytämät muinaisesineet: kansainvaellusajan aselöydön KM 11214. Elokuun 19/20 p:nä kävi allekirjoittanut paikkaa tarkastamassa suorittaen samalla siellä koekaivauksen.

Karttaliitteestä 1 ja valokuvista levyt 12766/8 käy löytöpaikan asema kartanon riihirakennuksen länsipuolella selville. Esineet oli löydetty tasoitustöissä yhdessä rykelmässä. Työ oli silloin jo miltei valmis, ja paikka jätettiin silleen. Löytökohta merkittiin paalulla, joka näkyy Nordmanin valokuvassa l. 12876, ja joka oli paikoillaan vielä kaivausta alottaessani.

Irtaimen pintamaan alla erottui paalun kohdalla rajoitetulla alueella (kartalla n:o 2 kuoppa I) tummaa maata, jossa oli saviastianpalasia, rautaniitti, sulanutta pronssia ja palaneita luita. Maa oli kovaa, paakkumaista, ja erosi selvästi ympäröivästä hiekkamaasta. Miltei pohjimmaisena oli kaksi 2-3 cm:n paksuista hiekkakiviliuskaa (kuva l. 12879), alla vielä jokunen hiili ja palaneen luun pala, sitten pohjaniekka. Nähtävästi on kysymyksessä eräänlainen palopilkkuhauta: matalaan

kuoppaan kootut rovionjäännökset. Kuopan alkuperäistä laajuutta ja syvyyttä ei kuitenkaan enää voinut määritellä.

Nähtävästi on paikalla ollut useampiakin hautoja. N. 5-6 metriä kuoppa I:stä eteläänpäin oli nimittäin maanpinnassa - paikalla, josta pintamaa jo oli kokonaan poistettu - tumma kohta, josta löytyi runsaasti palaneita luita, tasavartisen kansainvaellusajan soljen puolikas ja saviastianpaloja - nekin kaikki aivan rajoitetulta alalta. Kun Katajakorpi ei tasoitustöissään ollut huomannut minkäänlaista kiveystä, ei sellaista ilmeisestikään lainkaan ollut hautojen päällä ollutkaan, vaan on todella kysymys eräänlaisista palokuopista.

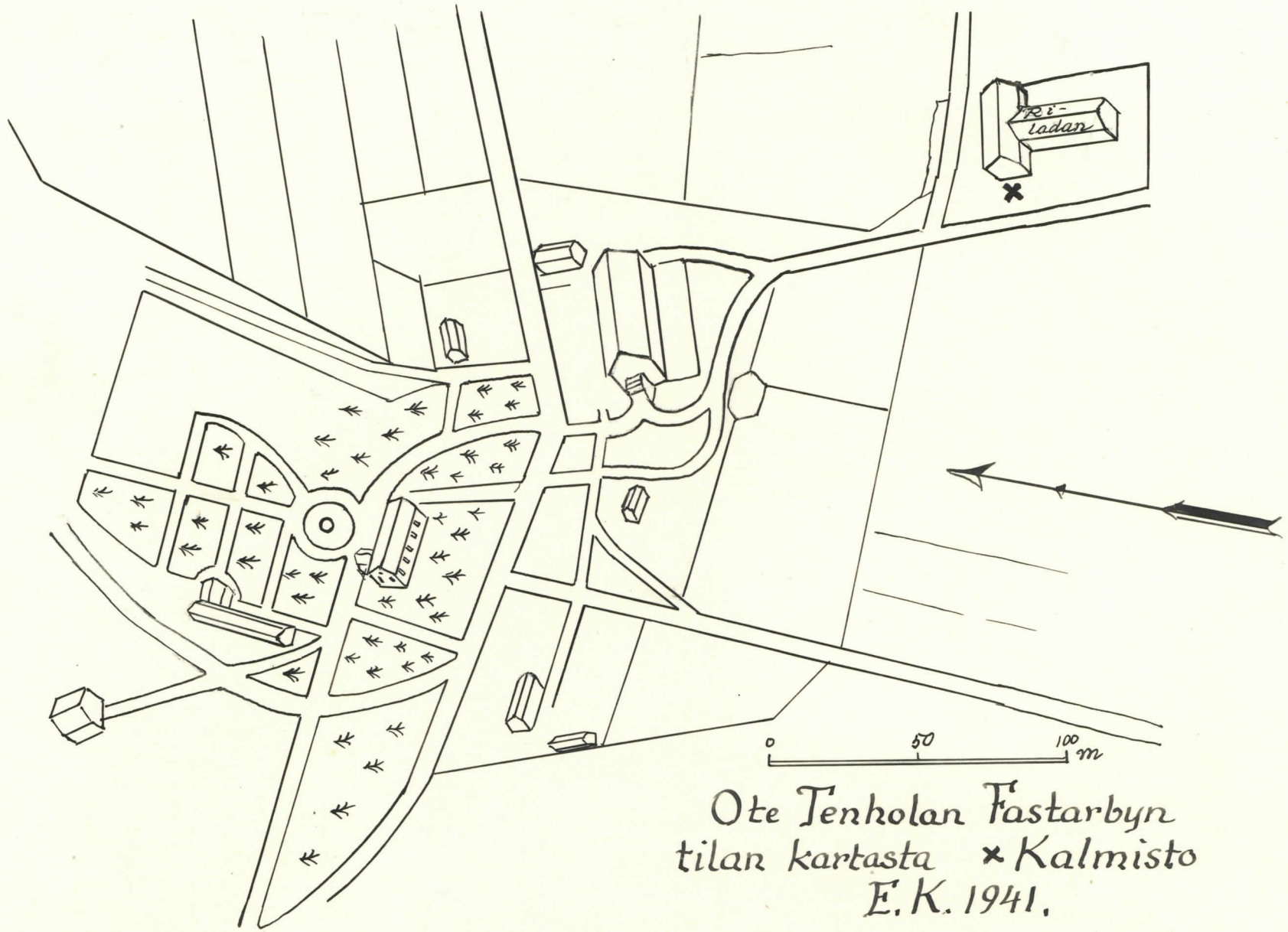
Muita kalmistomerkkejä kuin yllämainitut haudat ei mäessä lukuisista koekuopista huolimatta tavattu. Paitsi ----- viivalla merkittyä, jo aikaisemmin tasattua aluetta, jolle molemmat hauto² kuopat osuivat, ulotettiin kaivaus vielä n. 23 m:n alueelle siitä pohjoiseen. Maanpinta oli täällä koskematon. Päällimmäisenä oli tällä alueella paksu kerros humusmaata ja siinä kaikenlaisia nykyisen asutuksen jätteitä: lastuja, rautaromua, tiilenpaloja ym. Alla oli välittömästi koskematon punaisenruskea pohjahiekka. Tännepäin kalmisto ei siis ole ulottunut pidemmälle. Fastarbyn omistaja Örnmark taas kertoi, että riinen lattiaa joitakin vuosia sitten syvennetäessä - n. 1/2 metriä - olivat työmiehet saaneet ohjeet tarkata mahdollisia löytöjä, mutta tuloksetta. Oliko enkä riintä aikanaan rakennettaessa tehty löytöjä, ei tiedetty. Tuntuu kuitenkin uskottavalta, että - mikäli kalmisto olisi ollut laajempi - se olisi ulottunut juuri riinirakennuksen alle, joka käsittää mäen keskeisen korkeimman osan.

Kalmisto on kuten kuvista 12877/9 käy ilmi samalla kylärinteellä kuin prof. Hackmanin aikanaan tutkima Tenholan Grindin kalmisto.

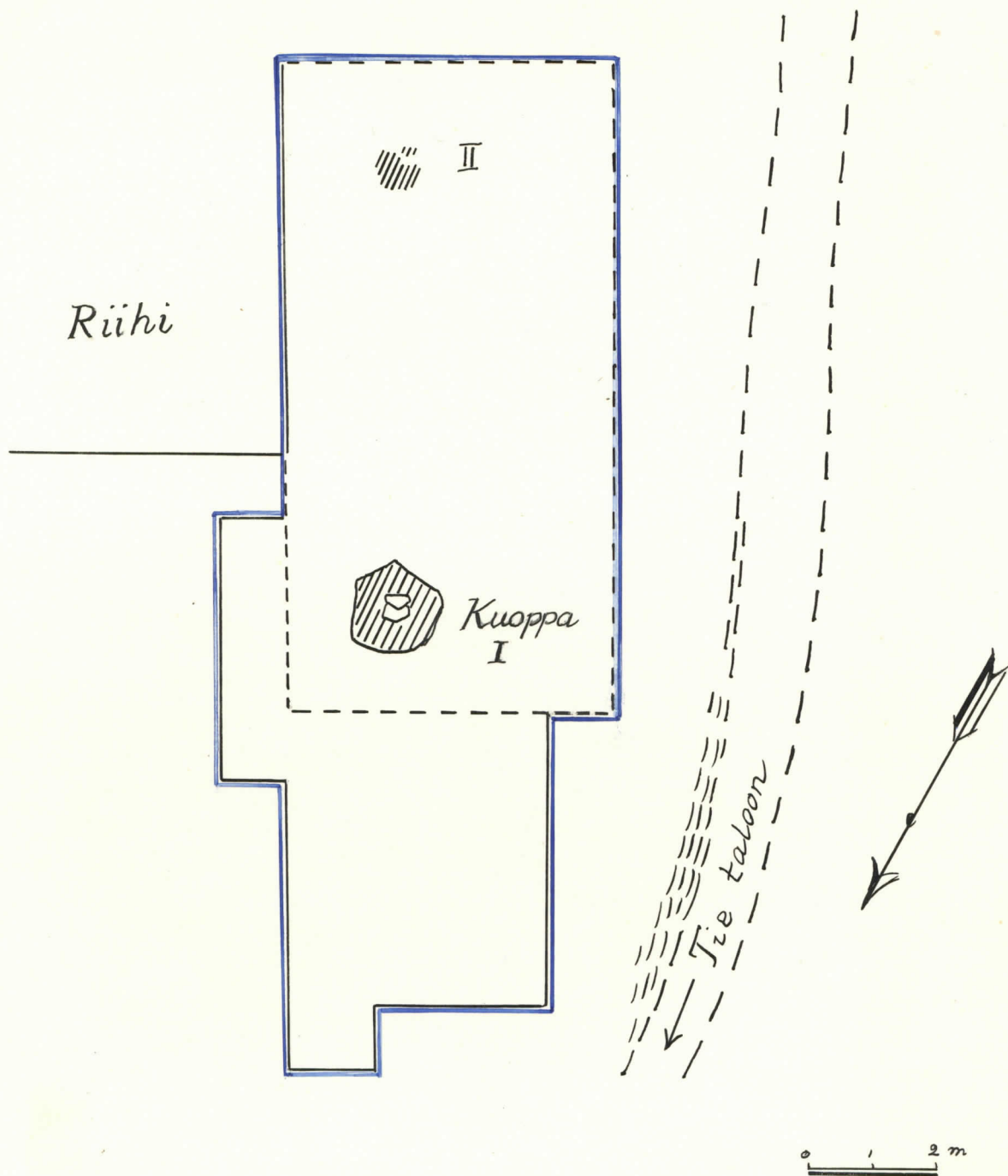
Helsingissä 4 p:nä helmikuuta 1941.

Ella Kivikolki

Kartta 1.

Ote Tenholan Fastarbyn
tilan kartasta x Kalmisto
E. K. 1941.

Tenhola, Fastarby
Koekaiwaus kalmistossa riihen luona
——— kaivettu 1940
- - - aikaisemmin kuorittua ja tasattua maata
E. Kivikoski 1940.

(L. 12877)

Tenholan Fastarbyn kylää valok.
etelästä päin. Oikealla laidalla
Fastarbyn kartanon riihilatorakennus,
kalmisto^(↓) samalla mäellä. Äärimmäi-
senä vasemmalla näkyvän vaalean
rakennuksen etualalla Grundin
kalmisto.

L. (12878)

Sama kuva kuin edellä.

Tenhola, Fastarby.
Kalmisto riihiladon
luona.

l. 12876.

1. Löytöpaikka merkitty maahan pu-
tetyllä kepillä riihiladon seinämän
lähellä. Valok. N:stä päin C.A. Nordman
1940.

l. 12879.

2. Aselöydön paikalla olleet
kivilaatat paikoillaan. E.K. 1940.